

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز پنجشنبه ۲۰ فروردین ماه ۱۳۲۱

فهرست مطالب :

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - سؤال آقای روحی و جواب آقای وزیر جنگ
- ۳ - پیشنهاد عدة بمجلس جهة انتخاب كسرى اعضاء ديوان محاسبات
- ۴ - سؤال آقای ماموشى راجع به صدور كذا و جواب آقای وزیر پسته و هنر
- ۵ - بیانات آقای سفوی و اظهارات آقای وزیر دارائی راجع به خواربار
- ۶ - تصویب اسنوار نامه آقای فرمانده مالپان
- ۷ - اخذ رای جهة انقضات اعضاء كلسونها
- ۸ - موقع ودعاور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس يك ساعت و سه ربع پيش از ظهر بر باست آقای اسفندیاری تشکیل گردید

صورت مجلس روز يكشنبه ۱۶ فروردین ماه را آقای (مأموشى) منشی خواندند

۱ - تصویب صورت مجلس

رئيس - در صورت مجلس نظری نیست (گفته شد خبر) صورت مجلس تصویب شد.

۲ - سؤال آقای روحی و جواب آقای وزیر جنگ

آقای روحی از آقای وزیر جنگ سئوالی داشتند.
روحی - بطور کلی در هر تحول و تغییر و تبدیلی يك غلبان و جوشش در افکار جامعه پیدا میشود که در کشور ما هم وجود پیدا کرد و امروز خوشوقتم که بحمدالله آن جوشش فرو نشسته است و رفقه ماهم بایستی با آرامش

و آسایش بساوسول گذشته خودمان برگشت کنیم و بتوانیم قوائم کشور را از هر جهت از جهت امنیت و اقتصاد و جهات دیگر پایدار و برومند کنیم چنانی تردید نیست که همین گذشته که برخی ارادتی از آن هستند و البته شاید هم حق داشته باشند بسی سازمانها و بنسکایها و مؤسسات در این کشور بپا آمد که نباید منسک بود که اگر آن مؤسسات و کارخانها را نداشتهیم امروز کفش هر جیره بندی بود لباس هم جیره بندی بود و در پرتو این کارخانها امروز ما میتوانیم

(مطابق قانون ۸ اردیبه ۱۳۰۵)

این مذاکرات مشروح چهارمین جلسه از دوره سیزدهم قانون گذاری

اداره نگاره نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غالبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

- غالبین بی اجازه - آناپان - نوایت - نواب بردی - ریگی - مکرم الشار - یون اسفندیاری - اکبر - ترائی - یار احمدی - طاطمی - شیرازی - دکتر ادهم - دستمالی - آصف - امیرنور - تهرانچی - صادق وزیر - دشتی - امرازی - منصور - دهر آهنگان بی اجازه - آقای ابوالقاسم

بسی از نیازمندی های خودمان را از خارج رفع کنیم و احتیاج نداشته باشیم پس باید گفت اینها خدماتی بود که بایرین کشور شده و باید اینها را نگاهداریم بشر که دنیا می آید با يك نواقصی و معایب اخلاقی یا بجهان میگذارد همانطور که محدود است خوبی های او شاید بدیهایش بسیار باشد هیچ نمیشود کسی منقصت اخلاقی نداشته باشد ولی باید آن منقصت را دید باید دید که آیا آنچه که شده است با آنچه که انقاصی در او بوده است برابر است البته ما از حیث منقصت فزونی داریم برای اینکه باید برآور کرد که این مملکت پانصد سال از حیث فکر و کار و از حیث عمارات و کارخانجات جلو آمده است و ما هم از دولت هیچ انتظار نداریم که آنچه داریم علاوه شود پس باید گفت آنچه که داریم باید حفظ کنیم و نگاهداری کنیم و استفاده کنیم یکی از آن سازمانهای مهم ارتش ما است البته میدانیم که عایدات کشور سالین دراز سرف پایداری ارتش ششصد و در پناه همین ارتش بود که امنیت عدیم النظیری در ایران بود که در دنیا سابقه نداشت و هیچ جای جهان با آرامش و آسایش افراد کشور ما بودند کشاورزان گوسفند و گاویشان در بیابانها میچرید و همه با کمال آزادی کار میکردند این در پناه ارتش بود البته میدانم همه چیز در دنیا نقص دارد ولی باید سعی کنند که مرتفع شود دولت بجز آن کسی است وزیر لایق آن مردی است که بتواند آن نقص را اصلاح کند و براندازد بنده حالا اینجا از آقای وزیر جنگ که ایشان یکی افسران لایق و مینهن پرست و تحصیل کرده هستند و علاقه تام هم دارند باوضاع ارتش زدگی خودشان و فداکاری پدرشان که در حقیقت میتوان گفت که فدیه داد و نام بلند از خودش بجای گذاشت و يك فرزند برومند برای این مملکت گذاشت ایشان هم بایستی سعی کنند و فداکاری و کوشش کنند این ارتش سبک صورت پایدار و اساس بماند که برای اساس کشور مفید باشد و اسل آبنده کشور را هم صیانت کند نگاهداری کند در سایر بنیه اقتصادی کشور بنده خواستم بطور کلی از آقای وزیر جنگ سوال کنم که وضعیت فعلی ارتش چیست الان

چه صورت دارد ما لشکر تپ هنگ داریم ؟ تشکیلات ما چیست این را برای اطلاع همکاران محترم من و برای اطلاع جامعه در اینجا بیان فرمائید و توضیح بدهند که وضعیت فعلی ارتش بچه صورت است بنده کار ندارم که ما شاید يك دسته افسر و وظیفه شناس داشتیم که بایستی بجا که خوانده شوند ولی در مقابل هم بنده اینجا اقرار میکنم که جمع افسران لایق و مینهن پرست واقعا علاقه مند بشکوه در مملکت ما هست و هنوز اشخاصی هستند که علاقه دارند ایمان دارند که این کشور باید برومند باشد باید قوی باشد اگر امروز دنیا بما این مجال را نداد دلیل بر این نیست که از مجال آبنده استفاده نکنیم ما باید در نظر بگیریم سعی کنیم همانطور که کشور از سه هزاره سال پیش از این با فقد نیرو و قدرت میایستاده امروز هم ایستادگی کند (صحیح است) و امروز هم بایستی نیرو و ارتش ما بدست مردمانی باشد که رؤسا و افسران آنها کسانی باشند برای خدمت بشکوه برای خدمت بجامعه نه برای مال و حقوق جان فشانی و خدمت کنند (صحیح است) عرض کنم گفته شد در این او اخر در وسط سال جریانی که هیچکس نرسد نداشت يك مرتبه در ارتش يك کارهایی صورت گرفت باین معنی که جمعی از افسران را متقاعد کردند و جمعی را از خارج آوردند که بعضی بنده بنده صورت قانونی نداشت اولین کاری که باید وزارت جنگ فعلی کنند این است که تشکیلات وزارت جنگ فعلی را قانونی کنند و سازمان ارتش تکیه بقانون داشته باشد . قانون یعنی رفاهیت جامعه قانون یعنی چیزی که در پرتوش مساوات و برابری و برادری را در کشور محفوظ دارد جز این اصل ما نمیتوانیم برسیم بآن چیزی که کمال مطلوب و ایدآل و آرمان ما است این تغییرات در وسط سال داده شده و بیک عده از افسران رتبه داده اند این روی چه قاعده است اگر بنا باشد با افسران تر فیعانی داده شود یا باید در اول سال باشد و یا اینکه در مقابل جان فشانی و خدمات عدیم النظیری که از طرف افسری بعمل آمده باشد که میتوان يك نفر سرهنگ را بدرجه سوهبدی هم نائل ساخت و البته باید پاداشی داد زیر خدمت

در است بشکوه و باید تشویق شود ولی بی جهت و بی سبب يك افسری را متقاعد کردن و یا افسری را درجه دادن در وسط سال مطابق هیچ قانونی نیست و بعقیده بنده این ترتیب بکندری خوش آیند نیست و بایستی دقت بیشتری در این باب بعمل آید عرض دیگر بنده که البته همه آقایان مخصوصاً همکاران من نمیدانند که در فارس کرمان خوزستان بلوچستان بزد و اصفهان بخوبی مسبوق اند که ما چندین لشکر دست نخورده در آنجا ها داشتیم یکی در بلوچستان یکی در فارس یکی در اصفهان که باینها هیچ تعرضی نشد و در ماجرا او جنجالی وارد نشدند و با بودن این لشکر ها باز ناامنی پیش آمده علت ندارد که با بودن يك لشکر در فارس ناامنی در آنجا باشد البته باید کسانی که میخواهند بزبان جامعه و امنیت کار کنند باید آنها را خورد و خورد از میان برداشت باید مردم آسایش داشته باشند الان اینجا چندین تلگراف هست یکی هم پیش بنده است که همین دیروز بخاکهای همایونی عرض کرده بودند که میگویند بلوچها در جیرفت و رودبار کرمان آسایش را از مردم سلب کرده اند و با بودن يك لشکر معقول نیست این عملیات واقع شود اینها اگر در جای خودشان هستند حرکت کنند یا شوند بروند و با يك افسر لایق اقدام کنند و این وضعیت ناامنی را از صفحات جنوب براندازند واقعا این بدترین لحظه است که به بنیان اقتصادی ما وارد میشود ما فردا مالیات خودمان را هم نمیتوانیم جمع کنیم باید از هر جهت وضع لشکری مورد مطالعه واقع شود اگر منقصی دارد تکمیل کنند و حال آنکه من در این لشکرهای چهارگانه نقی نمی بینم دیگر موضوع نظام و وظیفه بود آقایان همکاران بنده در روز های اول فرمودند که نظام و وظیفه قانونی نواقصی دارد و باید قانونش را عوض کنند و قانون آبر را اصلاح کنند (صحیح است) و الا کشور بدون نظام و وظیفه زندگی نمیتواند بکند (صحیح است) قانون خراب است اصلاح کنید سر باز خانه خراب است اقدام کنید افسران خراب دارید از میان ببرید ولی بالاخره کشور تکیه گاه میخواهد جوانان ما باید ورزیده شوند بنده این را از این هیئت محترم دولت که همه

از عناصر فعال هستند تقاضا میکنم سعی کنند به نشینند يك قانون اصلاح شده تهیه کنند و بمجلس شورای ملی بیاورند و باینه نظام و وظیفه را بر اساس محکمی بنا کنند موضوع دیگر بودجه امسال ارتش را بنده دیدم که مبلغی برساله های پیش علاوه شده و شاید از شماره پارسال هم کاسته شده است و تصور میکنم بیشتر اضافه حقوق موثر این وضعیت و این اضافه شده است که حقوق افراد در چندین شده این البته موجب اضافه میشود ولی میخواستم توضیح فرمایند که سازمان این ارتش چیست بچه ترتیب است ؟ چه در نظر دارند ؟ میخواهند چه کنند ؟ لشکرها را بچه ترتیب سازمان میدهند افراد چه قدر لازم دارند و این بودجه بالاخره صرف چه قسمت از کار ارتش میشود . دیگری دبیرستانها و دبستان ارتش بود که بنده بنده خیلی میل دارم اصلاح شود و توجه بیشتری بآنها بشود ما در این چند سال اخیر خیلی میل داشتیم افسر بیرون بدهیم بی آنکه لیاقت آنها را به سنجیم و میزان معلومات آنها را در نظر بگیریم يك افسر اگر صاحب معلومات خوب نباشد و نادان باشد زبان آور است مخصوصا عرض میکنم باید در مراتب درس این ها دقت بیشتری بشود و در امتحاناتشان سخت گیری زیاد بشود که بالاخره يك افسر دانا و مینهن پرست و دلسوز به جامعه تحویل بدهند نه اینکه يك ورقه دستش بدهند و يك پاکون روی دوشش و بیاید بنسای زور گوئی را بگذارد و اسباب بدبختی مردم بشود در این قسمت هم باید توجهات لازم بشود و خیلی دقت بیشتری لازم دارد . الان بکنفر از آقایان و کلا يك یادداشتی به بنده نوشته اند که من یاد آور شوم و به آقای وزیر جنگ عرض کنم و توجهشان را باین قسمت جلب کنم که سعی فرمائید در داخله وزارت جنگ در نتیجه يك دسته بندهائی يك کارهای نا بهنگام صورت بگیرد که این ها بزبان جامعه است ما باید در درجه اول ثابت کنیم وحدت ملی و قدرت و اتحاد مردم را . ما اگر در مقابل این جریان دنیا با اتحاد و یگانگی ایستادگی کنیم سرفرازی خود را ثابت کرده ایم و بلند نظر خواهیم بود و الا

اگر تفرقه باشد و هر کس چند نفر دور خودش جمع کند برای کشور خوب نیست و من اینکارها را بر کشور سودمند نمیدانم. در پایان اظهارات خودم باز هم عرض میکنم که افتخاری که ما و همکاران خودمان داریم به افسران لایق و میهن پرستی است که هنوز در وزارت جنگ ایران وجود دارند و ما امیدواریم با بودن آقای وزیر جنگ که از افسران لایق و تحصیل کرده هستند افسران لایق توانائی بیابند که کشور ما از حیث ارتش همان موقع و اهمیتی را که در دوره تاریخ و جهان دارا بوده دارا شود.

وزیر جنگ (سر لشکر جهانبانی) - بنده از نماینده محترم آقای روحی که نسبت به بنده ابراز حسن نظر فرمودند تشکر می کنم. سئوالائی که آقای روحی ایراد فرموده اند به بنده فرصت و اجازه میدهد که در ضمن جواب گوئی به آنها در اطراف پارامی مطالب دیگر هم توضیحات مختصری بدهم تا چگونگی وضعیت ارتش در نظر مردم و نمایندگان محترم واضح و روشن گردد.

پیدایش ارتش ایران به سورتی که آقایان در روز های سوم اسفند با آن آشنائی پیدا کرده اند تقریباً از بیست سال پیش آغاز می گردد و در آن ایام ناامنی عجیبی در سراسر کشور حکم فرما بود که به قیمت خون صدها افسر و هزاران سر باز رشید و وظیفه شناس بر طرف گردید.

در حین انجام وظیفه مهم ارتش جوان ما برای در مان اصلی خود که عبارت از دفاع ملی باشد آماده می شد ولی از يك طرف راهی که برای نیل بدین مقصود می پیمودیم کاملاً صحیح نبود و از طرف دیگر رشد ارتش هنوز بحدی نرسیده بود که بتواند از عهده انجام این وظیفه خطیر بر آید. چه برای جنگهای کنونی هر ارتش نیازمند فرماندهی لایق و اسلحه و ادوات و ساز و برگ مکمل جدید و بویژه قابلیت و سرعت حرکت فوق العاده که ارتش او بنیاد ما هنوز برای آن تجهیز مهیا نشده بود و البته از چنین ارتش امیدبایستی توقعات زیادی داشته باشیم. حتی ارتش های پرومندی هم که مدت ها آماده کار زار شده بودند در اثر عملیات برق آسای

هوا پیمائی و نیروهای موتوریزه و مکانیزه که از مختصات جنگ جدید است قسمتی غافل گرد و ناپود شدند که فرض آنها محال میشود.

ارتش که دچار چنین طوفان مهیبی بشود اگر خود را آماده مقاومت با آن نموده باشد طوری از هم میباشد که هر عنصر آن مانند پر کاهی بیاد فنا می رود و تزلزل روحی افسران و افراد آن را بقسمی فرا می گیرد که دیگر فدا کاری و جان بازی بعضی عناصر رشید و از جان گذشته هم پیوده و بی نمر می شود.

نظر به همین جهات بود که بنیاد نوساز ارتش ما نیز مانند بسیاری از ارتش های کهن سال در برابر این طوفان مهیب از هم گسیخته و متلاشی شد.

بر خلاف تصور بعضی ها که وقایع جنگ را با نظر سطحی و از محیط امن و امان مینگرند فرماندهان ارتش هم که در معرض این طوفان واقع شدند جنگی مقصر و مستوجب مجازات شدید نیستند بلکه بعضی در انجام وظیفه خود پایداری و فداکاری کرده اند و بالعکس برخی دیگر بودند که با مشاهده تفرقه و پراکندگی واحدهای تحت فرماندهی خود را نخواستند یا نتوانستند دست از جان شیرین شسته و سرک شرافتمندانه را بر زندگانی نامطلوب ترجیح بدهند. چند نفری هم بودند که خیانت کردند و البته به مجازات شدید رسیده و خواهند رسید.

تشخیص اینکه هر يك از افسران جزو کدام يك از طبقات بالا باید محسوب شود و چه مجازاتی برای مقصرین تعیین گردد به عهده شورای عالی نظام و دادگاه ارتش میباشد.

اما وضعیت فعلی ارتش که موضوع سئوال اول نماینده محترم میباشد این است که پس از گذشتن طوفان و برقراری حسن روابط و آرامش با جد و جهد و کوشش و آفری ارتش لشکرهای از بین رفته خود را دوباره تشکیل داده و واحدهای زبان دیده را تجهیز و تقویت مینماید. از طرف دیگر بواسطه هرج و مرج و اغتشاشی که در اثر حوادث اخیر در سراسر کشور رخ نموده مأموریت اصلی و عمده ارتش ما فعلاً اعاده

امنیت و انتظامات است تا در سایه آن چاره جوئی سایر امور از هم گسیخته کشور امکان پذیرد. البته اینهم کار آسانی نیست زیرا بر خلاف رویه همه جا که در موقع خطر و تنگدستی مردم با هم متحد و متفق شده در راه سعادت و نجات کشور می کوشند در اینجا اتفاق و دوئیت بین مردم شدت یافته و بی جهت بجهت یکدیگر افتاده اند و چه از طریق تهمت و دشنام و چه از راه غارت گری و برادر کشی دامنه هرج و مرج و شرارت را روز بروز بیشتر توسعه میدهند.

چنانکه نیروی امنیه ما با وضعیت امروزه دیگر قادر بر جلوگیری از باغیان و آشوب طلبان و غارت گران خارج شهرها نبوده و مانند بیست سال پیش این مأموریت باز هم با عهده ارتش محول و مشغول اجرای آن هم شده و موفقیت های شایانی هم حاصل نموده است. کار امنیه فعلاً منحصر باجرائیات وزارت دادگستری و وزارت کشور و ارتباط بین پادگاههای ارتش میباشد.

در خصوص اخراج و باز نشستگی عده از افسران و وارد کردن عده ای دیگر بخدمت که موضوع سئوال دوم نماینده محترم است اقدام به اینکار برای این بوده که جمعی از افسران مطابق قانون به واسطه رسیدن موعد باز نشستگی متقاعد شده اند تا محلی برای ترقی و پیشرفت کادر های جوان دلایق پیدا بشود بعضی هم مطابق قانون آبان ۱۳۲۰ باز نشسته شده اند و این رویه طبعاً باید ادامه پیدا کند.

برخی از افسران تحصیل کرده و لایق هم که سابقاً در اثر سوء تفاهاتی از خدمت کناره گیری کرده یا اخراج شده بودند نظر با احتیاج مبرمی که در اینموقع بوجود ایشان داشتیم دوباره بخدمت احضار شدند و حتی چند نفر از این افسران که حقوق یا در آمدشان در خارج از ارتش بهتر و بیشتر بود نظر بفرط علاقه ای که بحرفه سر بازی و خدمتگذاری کشور داشتند به طیب خاطر از منافع خود چشم پوشیدند. در باب وضعیت لشکر های فارس و کرمان و بلوچستان که سئوال سوم نماینده محترم مربوط با آنها است با استفاده

از این سئوال لازم میدانم وضعیت تمام واحدهای ارتش را با سئوال حضار نمایندگان محترم برسانم. چون در اثر تجربیات این مدت بویژه بندهای وقایع اخیر معلوم شد از معایب عمده ارتش ما یکی این بود که مدارس نظامی در انتخاب محصلین و گذراندن ایشان از امتحانات مربوطه دقت کامل نمیکردند زیرا در اثر توسعه روز افزون ارتش نیازمندی با فسر با اندازه ای بود که دیگر مجال تشخیص خوب از بد باقی نمی ماند و به همین جهت عناصر فاسدی داخل ارتش شدند که انجام مقاصد سو، خود را بر انجام وظیفه سر بازی مقدم می شمردند. این قبیل افسران از خانواده بزرگ ارتش بر چیده میشوند و در انتخاب افسران جدید دقت بسزائی معمول نمیکردند.

عیب بزرگ دیگر تشکیل نشدن یا بکار نیفتادن اداراتی بود که بایستی عهده دار تهیه و تدارک لوازم زندگانی و وسائل رزمی ارتش باشند و بوجود نیامدن عناصری که بتوانند این وسائل را مخصوصاً هنگام نبرد بموقع و سرعت بواحدها برسانند. همچنین ادارات دیسگری که در حسن جریان اینکارها بایستی مراقبت و نظارت دائمی داشته باشند باین واسطه در سازمان جدید وزارت جنگ این ادارات ایجاد و تکمیل شدند و وظائف آنها معلوم و روشن گردید.

در سازمان داخلی لشکرها نیز عواملی از این ادارات منظور و از نظر افزایش چالاکی و قابلیت حرکت تیپ های مختلطی قائل شدیم که بسا داشتن وسائل لازم بتوانند مانند واحد بزرگی داخل عملیات بشوند باین ترتیب که لشکری که امروز برای امنیت نقاط مختلف کشور در نظر گرفته شده اند هر يك بنا بر وسعت و اهمیت منطقه خویش مرکب از دو یا سه تیپ مختلط میباشد.

از بین لشکرهای جدید یکی لشکر خراسان است که با سرعت شایان توجهی مأموریت خود را در سر کوبی اشرار و برقراری امنیت آن حدود انجام میدهد و در عین حال مشغول تشکیل تیپ های خود در مشهد و تربت جام و بجنورد است دیگری لشکر سه است که يك تیپ آن فعلاً در اردبیل با کمال جدیت با امنیت آن ناحیه اشتغال دارند و تیپ های

دیگر آن باک تیپ در تبریز و باک تیپ در رضائیه نیز بزودی تشکیل خواهند گردید. اما راجع به لشکرهای خوزستان و فارس و کرمان که فرمودند هیچگونه زبانی ندیده است اینطور نیست.

چرا عضو بدرد آورد روزگار دیگر عضو ما را نماند قرار. لشکرهای ۵ خوزستان و ۶ فارس و ۷ کرمان و مکران نیز که قوای آنها بالنسبه سالم مانده بود تیپهای خود را در مناطق معین برقرار نموده و به تکمیل آنها پرداخته اند که بزودی برای قلع و قمع اشرار جدید دست بکار شوند. لشکرهای کردستان و کرمانشاه و اصفهان نیز نظیر همین وظایف را در مناطق مربوط بخود انجام میدهند. در مرکز هم علاوه بر دولشکر یادگان تهران دو تیپ مستقل سوار و میکانیزه بعنوان ذخیره تشکیل شده است که در موقع لزوم بتواند لشکرهای دیگر را سریعاً بآنها تقویب نمود. نظر باینکه در طی حوادث اخیر اسلحه و وسائل و حتی سربازخانههای بعضی از لشکرهای خارج ازین رفته و خراب شده و یا زیان دیده است. از این رو در واقع باید تمام کارها را از او شروع کرد و برای سرعت پیشرفت این کارها مخصوصاً نیازمند حسن مساعدت نمایندگان محترم هستیم و همچنین انتظار داریم که از طرف دولت متحد و دوست ما در تشکیل وسائل از دست رفته و تقویب لشکرها همراهی مادی و معنوی بشود. راجع به سؤال چهارم نماینده محترم دایر بر اینکه وزارت جنگ در آینده نسبت به نظام وظیفه چه نظری دارد، چون اساس قدرت و توانائی ارتش ملی بر روی نظام وظیفه است وزارت جنگ جز استحکام و مبانی و حسن جریان خدمت وظیفه نظر دیگری نمیتواند داشته باشد (جمعی از نمایندگان - قانون آن باید اصلاح شود) همینطور است که میفرمائید قانون آن اصلاح میشود. همانطور که تمام ملل متمدن دنیا تشخیص داده اند مردم هر کشور باید طبقاً در دفاع ملی شرکت داشته باشند. چه امروز دیگر دور از عدالت و منطقت است که خدمت سربازی را فقط به طبقه رعیت و دهقانان تحمیل نموده و شهر نشینان و پیشه وران را از انجام این خدمت

گرفته شده و بودجه آنها با توجه باوضاع مالی دولت و رعایت کمال صرفه جوئی در حدود یک هزار و پنجاه میلیون ریال بر آورد شده بود. گرچه این رقم باین نظر گزاف جلوه نمیکند ولی از یک طرف رعایت افزایش حقوق و از طرف دیگر در اثر گرانی خوراک بار و مایحتاج زندگانی این رقم حداقل نیاز ارتش بود. با این حال چون در هیئت وزیران پس از مذاکرات زیاد تشخیص داده شد که در آمد های فعلی کشور قادر بر تأمین این بودجه نخواهد بود از این رو بودجه ارتش به هفتصد میلیون ریال تقابل داده شد و وزارت جنگ هم نظر به مصالح کشور باین تقابل تن در داد و اینها مشغول بررسی این است که از عهده قوا تا چه اندازه بکاهد تا با همین بودجه بتواند عهده دار امنیت سر تا سر کشور شود.

اما راجع به صرف این بودجه امور مالی وزارت جنگ هم مانند سایر وزارتخانهها و با رعایت مقتضیات نظامی تحت نظر و مراقبت مأمورین وزارت دارائی اداره میشود و از هر حیث مرتب و اطمنان بخش است. اینها مایه بسی خوشبختی بنده میشود اگر از مطالبی که اختصاراً عرض شد بدین نتیجه منتج گردد که:

اولاً - قائل شویم برای ایران ارتش نیرومندی لازم است (صحیح است) تا در همه جا امنیت کامل برقرار نموده و در سایه این امنیت بتوان وسائل آسایش مردم را فراهم ساخته قدمهایی در راه ترقی و تعالی کشور برداشت.

ثانیاً - قرار دادن پایه و اساس ارتش بر روی نظام وظیفه (اورنگ - بشرط اصلاح قانون) بشرط اصلاح قانون. چه گذشته از دلائلی که در بالا برای لزوم این کار بعرض رسید اصولاً خدمت وظیفه خود یکی از عوامل مهم تربیت و پرورش دهنده احساسات سلحشوری محسوب و در سربازخانه های ارتش است که نیروی بدنی و روحی جوانان ما به منتهای کمال رسیده و از درس مردانگی و فداکاری برخوردار و بلزوم همکاری و وحدت ملی واقف میگرددند. از همین لحاظ است که بنده امیدوارم نماینده محترم آقای دکتر جوان هم که گویا نظر دیگری راجع به سرباز گیری داشتند با بنده

هم عقیده شده و خدمت مقدس سربازی را برای جامعه مفید و ضروری بدانند.

ثالثاً - موضوع مهمی که بنده آرزومند بودم امروز پایه آن گذارنده شده و در آینده محکم و استوار گردد همانا اصول یکسانگی ملت و ارتش است که نماینده محترم آقای انوار در طی بیانات پیش خود بدان اشاره فرمودند. بالاخره ارتش متعاقب بدست است و سازمان ارتش بمنظور فراهم نمودن امنیت و آسایش ملت و انجام دادن اعمال و آرزوهای او است (صحیح است)

ارتش وقتی توانا و نیرومند است که در قلب مردم جاداشته و مردم حامی و پشتیبان او باشند و این مقصود حاصل نمیشود مگر در قبال فداکاری و جانیازی ارتش و وظیفه شناسی و درستی افسران و افراد ما با این روحیه و مرام است که اکنون ارتش ایران زیر فرمان شاهنشاه جوانبخت و محبوب خود با جدیتی هر چه تمامتر مشغول ترمیم معایب سابق و رفع نواقص فعلی خود شده است. بر ما افسران ارشد است که در پیشرفت سریع این مقصود از جان و دل بکوشیم و بر شما نمایندگان محترم است که ما را روحا تقویت و پشتیبانی فرمایند.

معدل - اجازه میفرمائید

عده از نمایندگان - این سؤال معارض نیست

معدل - اگر اجازه میفرمائید بنده عرایض را عرض کنم و الا بعنوان قبل از دستور عرض میکنم. بنده نسبت به بعضی از فرمایشات آقای وزیر جنگ عرایضی دارم (عده از نمایندگان - سؤال معارض نیست) بنده از نظر این که با دولت موافق هستم تذکری میدهم بعنوان قبل از دستور رئیس - نمیشود. آقای صفوی قبلاً اجازه خواسته اند معدل - پس بعد از آقای صفوی اجازه بفرمائید.

۳ - پیشنهاد عده به مجلس جهت انتخاب کسری - اعضاء دیوان محاسبات

وزیر دارائی (آقای بدر) - چون مستشاران دیوان محاسبات بواسطه باز نشستگی عده شان کم شده مطابق قانون

صورتی از اشخاص به مجلس شورای ملی پیشنهاد میشود که از بین آنها انتخاب بفرمایند و عده شان تکمیل شود.

[۴ - سوال آقای طوسی راجع به صدور کتیرا و جواب آقای وزیر پیشه و هنر و بازرگانی]

رئیس - آقای طوسی

طوسی - عرض کنم گویا آقای گلشائیان در روزهای آخر وزارت شان يك جواز کتیرائی صادر کرده اند برای یک نفر تاجر کلیمی و حال اینکه کتیرا اساساً در انحصار است و شرکت خاصی دارد و جز آن شرکت دیگری نمی تواند صادر کند بطوریکه بعد باز معلوم شد بایشان اعتراض شده و شرکت تعقیب کرده جواب بایشان داده شده که من چنین کاری نکرده ام و حال آنکه بلافاصله بگمرک دستور داده اند که این کتیرا را از طریق اهواز حمل کنند و از طریق اهواز رفته است بخارجه . اگر چنین چیزی باشد بنده از آقای وزیر پیشه و هنر تقاضا میکنم توضیح بدهند که کاملاً واقف شویم .

وزیر پیشه و هنر (آقای هژیر) - البته خاطر آقایان مستحضر است که در شش ماهه دوم سال ۱۳۲۰ يك نظریات عمومی در باب انحصار تجارت در ایران پیدا شده بود و البته معمول هم همین است که هر کس وقتی اموری را در مقابل خودش می بیند بیشتر متوجه معایب و مضار و مشکلات آن امور است و متوجه محاسن آن کار نیست باین جهت تصور میشد که اگر انحصار تجارت هم که از چند سال قبل برقرار شده بود البته يك مزایائی هم برای مملکت داشت جای تردید نیست که يك مشکلاتی هم برای افراد تولید کرده بود و خیال میکردند مشکلاتی را دارند فوری گشایشی در زندگی مردم فراهم میشود و باین جهت تصور میکردند که وظیفه دولت این است که فی الفور و بدون مطالعه تمام انحصارهای مختلفه را که در مملکت برقرار شده بود بردارند البته این يك نظری بود و طرفداران زیادی داشت ولی دولت در آن روز لازم دانسته بود که نسبت باین موضوع بطور کلی و نسبت بهر يك از موضوعات انحصاری هم فرد فرد مطالعاتی بکنند بعد اگر چنانچه مزایای رفع انحصار را بیشتر دید نسبت به معایبش

که موقع از دست برود این اجازه را باین تاجر داده اند و آن تاجر هم صادر کرده است و بعد هم دولت روی این نظر نیامده و انحصار کتیرا برداشته شده و باین ترتیب این امری که برخلاف مقررات مربوط بانحصار صدور کتیرا بوده واقع شده و حالا شرکت انحصار صدور کتیرا بچه صورتی در این باب یعنی چه جور اقدام کرده است بنده اطلاع ندارم ولی امر واقع شده و قضیه حقیقت دارد .

طوسی - بنابراین قدر متیقن این است که يك عملی خلاف قاعده و خلاف مقررات واقع شده است (اراقی - باید محاکمه شوند) بنده فعلاً معتقدم برای اینکه وقت مجلس را زیاد بر نگرفته باشیم و يك توضیحات بیشتری عرض نکرده باشم این عمل خلاف مستلزم دنبال کردن و مستلزم آن چیزهایی است که بنده دو ماه قبل در پشت این تریبون عرض کردم که اگر محقق شود که این قبیل وجودها زیاد ایجاد خواهد شد جز اینکه بنده استدعا کنم از دولت همینطور که عرض کرده بودم تمیز بدهند بین اشخاص باك و ناپاك را و بیش از این هم عرضی ندارم .

(۵ - بیانات آقای صفوی و اظهارات آقای وزیر دارائی راجع به خواربار)

رئیس - آقای صفوی .

صفوی - عرض کنم وقت مجلس گذشته است و کارهای مهمی هم داریم بطور اختصار میخواهم توجه آقای نخست وزیر و آقای وزیر دارائی را بموضوع ارزاق و تنگی و سختی که در اغلب شهرستانها هست توجه داده باشم و چنانچه در خارج هم بعضی رسانیان و مخصوصاً نسبت بجنوب (یکی از نمایندگان خراسان) البته خراسان و کرمان و سایر جاها هم همینطور است ولی بیشتر جنوب و مخصوصاً بوشهر زیاد دچار این سختی و گرفتاری و بدبختی هستند و يك عده زیادی از نقاط جنوب از قسمت دشتی و دشتستان و صفحات جنوب هجوم آورده اند بشهر و جمعیت شهر بوشهر خیلی زیادتر از سال گذشته شده است چون در خارج چیزی ندارند بخورند ریخته اند بشهر يك تلگرافی چند روز قبل به بنده رسیده که تأسف آورده همانطور که آقای نخست وزیر عرض کرده

بودم با آقای مدیر کل اقتصادی صحبت کردم تقاضا کرده بودند که برای بزرگه هزار نفر که در بوشهر هستند و همه آنها فاقد وسیله معاش هستند روزانه شش تن اداره اقتصادی بآنها بکنند بدهد که بتوانند لقمه نانی بدست بیاورند و فعلاً در روز ۲۲۰۰ کیلو بکنند تا تمام بدهند بنده مذاکره کردم بعد از این که خیلی جدیت شد موافقت فرمودند که روزی ۵۰۰ کیلو علاوه به بوشهر داده شود و این هم دوبروز موافقت شد و تلگراف کردند که هم روزی ۲۷۰۰ کیلو داده شود بنده خودم هم تلگراف کردم و در آن تلگراف بآنها اشاره کردم که البته در آتی هر کمکی ممکن باشد خواهد شد و مساعدت میشود دیشب باز يك تلگراف دیگری به بنده رسیده خواستم که این تلگراف را بعرض آقای وزیر دارائی برسانم خیلی تأسف آور است در تلگراف مینویسد : سال گذشته نفوس شهر ده هزار نفر بوده و امسال بواسطه خشکسالی از دهاتیها و اطرافیه ها بالغ بر چهل هزار نفر شده اداره اقتصادی هم بر میزان بکنند اضافه کرده بلکه کامته است . يك قریب آن عاید نمیشود فقرا از زن و بچه و حتی اغنیاء را گرسنگی ممرک تهدید میکنند بفرمانداری محل شکایت شده تأثیری نبخشیده است از هر حیث در مضیقه میباشیم درد این بی نالی سربار است این شخص يك آدم خیر خواهی است مینویسد حاضریم با پرداخت بها دو تن بکنند روزانه تحویل گرفته بهمان قیمت نان با نظار فرمانداری بفقرا دهیم استر حاکماً تقاضای جلب توجه مینمایم . این يك تقاضائی است که برای رفاهیت يك عده که دارند از گرسنگی میمیرند کرده است و میخواستم تقاضای کنم ما که میرویم الان منزل اهل حاضر است میخواهیم بدهیم میخواهیم يك کمی هم بحال آن بیچاره ها و شاید اطفال معصوم که هیچ ندارند توجهی بکنند بنده استدعا میکنم امروز هم خدمت آقای نخست وزیر عرض کردم که روزانه يك مقدار جنس وارد میشود ببوشهر و بنا شده است کشتی ها در آنجا خالی بکنند بنده خواستم از اقداماتی که شده تشکر کنم و استدعا کنم موقتاً هم که شده است این دو تن بکنند را که این شخص میخواهد بفقرا بدهد دستور

بفرمایند داده شود که این شخص نان درست کند و بفقرا بدهد
 وزیر دارائی - البته جای تعجب نیست - البته وقتی
 ندانند گمان محترم در چنین موقعی که از هر قسمت از کشور
 تلگرافی برایشان میرسد که تنگی نان است نسبت باین
 قضیه فکر آن بشوند و اقدام بکنند نه باک مرتبه بالا چندین
 مرتبه و بنده حق میدهم آقایان ولی از طرف دیگر آقایان
 مستحقترند و میدانند که وضع ارزاق باک چیزی بوده که امروز
 ایجاد شود و چیزی هم نیست که بنده یا کسی بتواند در باک
 روز اصلاح کند بعدی ارزاق و تنگی ارزاق باک چیزی بوده
 که از شهر بوز ماه شروع شده و تعلقش را هم آقایان میدانند
 و خود آقای سفیدی هم پر بر روز تشریف داشتند که بنده به
 تفصیل در مقابل باک بنده ارباب معظومات که آمده بودند
 عرض کردم و مطلع شدند که چیه شده است که گندم امسال
 در کشور کم بوده و باعث تنگی در باک قسمت کشور شده است
 از طرفی هم دولت آنچه ممکن و مقدور بوده برای اینکه به
 نقاطی که واقعا در موقیفه بوده اند گندم برساند چه از خارج
 خریدیم و چه در داخل خریدیم چه بقیمت های گزاف و بوسیله
 اشخاص متفرق ب مردم جایزه دادیم همینطور مشغول هستیم
 ولی آقایان باید بدانند که در داخل در باک قسمت هایی مطلقا
 گندم وجود ندارد و گندمی هم که از خارج باید برسد
 بواسطه این بی نظمی در حمل و نقل ما هیچ اطمینانی نداریم
 که در چه تاریخ کشتی میرسد گندم خریداری شده ولی ما
 نمیدانیم چه وقت میرسد و با وجود مشکلات راه ها و این
 اوضاع بر کسی پوشیده نیست که چه قدر مشکل است که
 انسان بداند در چه مدتی کشتی وارد میشود . راجع به بوشهر
 هم که فرمودند البته از نقاط بد کشور است از حیث ارزاق ما با آنجا
 سابقا کمک میکردیم چند روز است که بیشتر کردیم دوهزار
 و هفتصد کیلو در روز داده میشود باز هم باک مقداری اضافه
 خواهیم کرد و اخیرا هم باک کشتی قریبا باید به بوشهر برسد
 قریب دوهزار و دوست تن گندم است البته همه اش به بوشهر
 داده نخواهد شد و بشیراز و نقاط دیگر تخصیص داده شد ولی
 باک مقدارش را به بوشهر تخصیص خواهیم داد خلاصه اینکه

با اطلاعی که آقایان نمایندگان نسبت با اقدامات دولت دارند
 تصدیق خواهند کرد که ما از هیچگونه اقدامی فروگذار
 نکردیم و خیلی هم جای تشکر است که این شخص همچو
 پیشنهادهای کرده اند بنده تحقیق میکنم اگر موجود باشد خود
 دولت حاضر است بدهد ولی معذالت البته ما تشکر میکنیم
 از این پیشنهاد و از این شخص استفاده خواهیم کرد که نه در
 بوشهر بلکه در جاهای دیگر از قبیل زابل و بعضی جاهای
 خراسان و قسمتی از فارس و وزارت دارائی و سایر ادارات مربوط
 شب و روز کار میکنند که گندم برسد و باک موضوع دیگر
 هم هست که آقایان باید بدانند که اگر ما گندم هم در بعضی
 ارباق داشتیم باشیم موضوع حمل و نقل هم باک اشکالی دارد
 الان ما در بعضی جاها گندم داریم و بواسطه فقدان حمل و نقل
 نمیتوانیم به جاهای دیگر برسانیم معذالت بنده اطمینان میدهم
 به آقایان که آنچه ممکن است در رساندن گندم باین نقاط
 فروگذار نشده و نخواهد شد .

بعضی از نمایندگان - دستور
 معطل - بنده اجازه خواسته ام اجازه ندهید بصورت
 دیگری عرض خواهم کرد
 رئیس - بنده اجازه نان را ندیده ام
 معطل - آقا بنده قبلا اجازه خواسته ام
 رئیس - عرض کردم امروز نمیشود
 بعضی از نمایندگان - چرا نمیشود .

نظمت وزیر - بنده خواستم از آقای معطل و سایر آقایان
 که اجازه خواسته اند استعفا کنیم که فرمایشاتشان را
 بگذارند برای جلسه بعد و امروز وارد دستور بشوند کارها
 شان زود انجام بدهند .

۶ - تصویب استوار نامه آقای فرمانفرمائیان |
 رئیس - اعتبار نامه آقای فرمانفرمائیان که در جلسه
 گذشته طرح شده بود بواسطه اعتراض آقای ثقة الاسلامی
 با امروز موکول شده بود طبع و توزیع شده و با اطلاع آقایان
 رسیده است چون آقای ثقة الاسلامی حاضر نیستند رأی
 گرفته میشود به گزارش شعبه اول آقایان بیکه موافقت دارد
 برخیزند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد .

۷ - اخذ رأی جهت انتخاب اعضا و کمیسیونها |
 رئیس - شروع میشود با انتخاب کمیسیونها پارلمانی و
 پنج نفر برای استخراج آراء با قرعه انتخاب میشوند .
 (اقتراع بعمل آمده آقایان ذوالقادر - قنوجی - ازگانی
 دکتر جوان - ماهر انجلی معین شدند)

رئیس - پنج نفر آقایان با اتفاق آقایی نبیل سمیعی
 انتخاب کمیسیونها را نظارت خواهند کرد . شروع میشود
 با انتخاب کمیسیون قوانین دارائی - بنده حاضر ۱۰۵ - عدو
 اعضاء ۱۸

(اخذ رأی کمیسیون قوانین دارائی بعمل آمد)
 رئیس - کمیسیون قوانین دادگستری بنده حاضر ۱۰۴
 عدو اعضاء کمیسیون ۱۸
 (اخذ آراء بعمل آمد)

رئیس - کمیسیون فرهنگ بنده حاضر ۱۰۲ - عدو
 کمیسیون ۱۸
 (اخذ رأی بعمل آمد)

رئیس - کمیسیون کشور بنده حاضر ۱۰۱ - عدو اعضاء ۱۸
 (اخذ رأی بعمل آمد)
 رئیس - کمیسیون بازرگانی و پیشه و هنر بنده حاضر
 ۱۰۰ - عدو اعضاء ۱۸
 (اخذ رأی بعمل آمد)

رئیس - کمیسیون کشاورزی بنده حاضر ۹۸ - عدو

اعضاء ۱۸
 (اخذ رأی بعمل آمد)

رئیس - کمیسیون راه بنده حاضر ۹۳ - عدو اعضاء ۱۸
 (اخذ رأی بعمل آمد)

رئیس - کمیسیون خارجه بنده حاضر ۹۳ - عدو اعضاء ۱۲
 (اخذ رأی بعمل آمد)

رئیس - کمیسیون بهداری بنده حاضر ۹۴ - اعضاء
 کمیسیون ۱۲
 (اخذ رأی بعمل آمد)

رئیس - کمیسیون نظام بنده حاضر ۹۳ - عدو اعضاء
 کمیسیون ۶
 (اخذ رأی بعمل آمد)

رئیس - کمیسیون پست و تلگراف بنده حاضر ۹۳
 عدو اعضاء ۶
 (اخذ رأی بعمل آمد)

۸ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه |
 رئیس - آقایانی که بقرعه معین شده اند با اتفاق آقای

نبیل سمیعی زحمت کشیده استخراج آراء خواهند فرمود
 و گزارش آن را برای جلسه آتی به مجلس خواهند داد .
 اگر اجازه میفرمائید جلسه را ختم کنیم جلسه آینده روز
 یکشنبه سه ساعت پیش از ظهر دستور اوایح موجوده
 (مجلس ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری